

Qərbi Azərbaycana Qayıdış ümumxalq hərəkətinə çevrilib

Soydaşlarımızın doğma yurda qayıdışının qarşısını heç bir qüvvə ala bilməz

Artıq Qərbi Azərbaycana qayıdış məsələsinin ümummilliyə çevrildiyini deyə bilərik. Vaxtilə bu coğrafiyada – Azərbaycanın tarixi torpaqlarında təkcə İrəvan xanlığı deyil, Qarabağ, Naxçıvan, Gəncə xanlıqları, Borçalının dağlıq hissəsi yerləşirdi. Böyük Qayıdışın ayrılmaz tərkib hissəsi olan Qərbi Azərbaycan uğrunda mübarizə həm də milli birliyin nümayişidir.

Prezident İlham Əliyevin bir sözü var: beynəlxalq hüquq güc deyil, güc beynəlxalq hüquqdur. Bu baxımdan Qərbi Azərbaycan həqiqətlərinin beynəlxalq müstəviyə çıxarılması, erməni saxtakarlıqlarının tam ifşa edilməsi çox vacibdir. 1988-1991-ci illərdə doğma yurdlarından qovulan soydaşlarımıza dəyən maddi və mənəvi ziyan da gündəmə gətirilməlidir. Bəs, sülhə bu qədər yaxınlaşdığımız indiki mərhələdə rəsmi İrəvanın bizim üçün ümummilliyə əhəmiyyət kəsb edən bu məsələyə qorxu içində yanaşmasının, bir çox hallarda panika vəziyyətinə düşməsinin səbəbi nədir? Bu qəbildən olan suallarımızı Qərbi Azərbaycan İcmasının sədri, Qərbi Azərbaycana Qayıdış üzrə Təşəbbüs Qrupunun rəhbəri Əziz Ələkbərli cavablandırır.

– Əziz müəllim, Ermənistan xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan son açıqlamasında sülh sazişinin mətnində SSRİ dağılana qədər iki ölkənin ərazisində yaşayan insanların öz evlərinə, yaxud dədə-baba yurdlarına dönüşü barədə bəndin olmadığına diqqəti cəkib. Bu paralelliği aparmaqda onun məqsədi nədir?

– Ararat Mirzoyanın sülh sazişinin mətnində iki ölkənin ərazisində yaşayan

insanların öz doğma evlərinə, dədə-baba yurdlarına dönüşü barədə bəndin olmadığına diqqət cəkməsi ilk növbədə Ermənistan tərəfdə Qərbi Azərbaycan qaçqınlarının geri qayıdışı ilə bağlı böyük bir qorxunun olmasının əlamətidir. İkincisi, Ararat Mirzoyanın açıqlaması bir daha sübut edir ki, Ermənistan tərəfi Levon Ter-Petrosyanın bu yaxınlarda sosial şəbəkələrdə paylaşılan videoda etiraf etdiyi Qərbi Azərbaycanda azərbaycanlılara qarşı etnik təmizləmə siyasətinin nəticələrinin aradan qaldırılmasında qətiyyətlə maraqlı deyil və buna haqq qazandırmaqda israrlıdırlar. Bu o deməkdir ki, Ermənistan tərəfi sülh sazişi məsələsində də səmimi deyil və bundan sonra da olmayacaq.

Və nəhayət, Ararat Mirzoyan birdəfəlik bilməlidir ki, sülh sazişində qaçqınların öz doğma evlərinə qayıtması məsələsinin olmaması onların qayıdışının həyata keçməyəcəyi anlamına gəlmir. Bu gün Azərbaycanda qaçqın həyatı yaşayan Qərbi Azərbaycan əsilli insanların sayı milyonlardır və onların ata-babaları, əcdadları Ter-Petrosyanın, Ararat Mirzoyanın və digər ermənilərin ata-babaları kimi hansısa xarici ölkədən köçüb gəlməyiblər, min illərdir bu torpaqların əzəli sakinləri olublar.

Bu gün heç bir qüvvə onların doğma yurda qayıdışının qarşısını ala bilməz.

– Sizcə, Ermənistan hakimiyyəti vətəndaşlarımızın Qərbi Azərbaycana qayıtmaq haqqını tanımaqdan niyə bu qədər qorxur?

– Maraqlı sualdır: nədən qorxurlar? Cavab aydındır: Azərbaycan xalqına və Azərbaycan dövlətinə qarşı törətmiş olduqları cinayətlərin haqq-hesabının bir gün onlardan mütləq soruşulacağından. Geri qayıdan insanların qəbiristanlıqlarını, dini inanc yerlərini nədən söküb, dağıdıb, təhqir etdikləri barədə suallara cavab verə bilməyəcəklərindən. Tutaq ki, mən getdim öz doğma yurduma – Vedi rayonunun Qaralar kəndinə. 1988-ci ilin fevralında babamı kəndimizin qəbiristanlığında dəfn etmişik, gedib görəcəm ki, qəbiristanlığı-

qayıdacaq öz doğma ocaqlarına. Amma erməniləri zorla da olsa, Azərbaycana qaytarmaq mümkün olmayacaq. Çünki Azərbaycan əraziləri ermənilərin ata-baba yurdu deyil, onlar hansısa ölkədən – Suriyadan, Livandan, İrandan, Türkiyədən son iki yüz il ərzində köçürülüb gətiriliblər. Azərbaycanlıların əcdadları isə minillərdir o torpaqların sakinləridir.

– Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Paşinyana Qərbi Azərbaycan İcmasının nümayəndələri ilə görüşüb onları dinləməyi təklif edib. Bu planın reallaşacağı nə dərəcədə realdır? Əgər, bu, baş verərsə, Paşinyandan tələbiniz nə olardı?

– Paşinyana edilən həmin təklif Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Ermənistanla qarşı növbəti humanist addımıdır,

mızın izi-tozu da yoxdur, şumlayıb yerində taxıl əkilərlər. Soruşmayacağam ki, hanı mənəim babamın qəbri? Kəndimizin içində iki müsəlman məscidi vardı. Soruşmayacağam ki, hanı o məscidlər?

Digər tərəfdən, ermənilər bizim camaatı yaxşı tanıyırlar və bilirlər ki, bizim xalq öz yurdunda, torpağına bağlı insanlardır. Ermənilərdən fərqli olaraq, azərbaycanlıların qayıdış hüququ tanınsa, onlar hamısı

o vaxt baş tutacaq ki, bu görüşdə şərtləri icmamız diktə edəcək. Şərtlərimiz, tələblərimiz nədən ibarət olacaq, bu da görüşün baş tutduğu konkret şəraitdən asılı olacaq.

– Tarixi torpaqlarımıza – Qərbi Azərbaycana Böyük Qayıdışın texnologiyasını necə təsəvvür edirsiniz?

– Cənab Prezident 24 dekabr 2024-cü ildə Qərbi Azərbaycan İcmasındakı tarixi çıxışında bildirdi ki, soydaşlarımızın doğma yurdlarına qayıdışı kortəbii ola bilməz. Bu qayıdışın hüquqi, siyasi əsaslarını ehtiva edən konsepsiyası olmalıdır və biz qısa müddətdə bu konsepsiyayı hazırlayıb qəbul etdik. Konsepsiyada qayıdışımızın bütün detalları, o cümlədən texnologiyası da öz əksini tapıb. Yeri gəlmişkən, xatırladım ki, son iki ildə icmamızın doqquz sənədi BMT-nin rəsmi sənədi kimi qəbul edilib və yayılıb. O sənədlərdən biri də icmamızın Qayıdış Konsepsiyasıdır. Yəqin ki, Paşinyanla ilk görüşümüzdə bu konsepsiyanın bir nüsxəsini ona hədiyyə edəcəyik.

* * *

Qərbi Azərbaycan İcmasının İdarə Heyətinin sədri qayıdış ideyasının gənc-lər arasında lazımı səviyyədə təbliğinin əsas hədəflərdən olduğu barədə danışdı. Qeyd etdi ki, əsas tələb Qərbi Azərbaycan qaçqınlarının təməl hüquqlarının bərpasıdır. Bununla bağlı bütün beynəlxalq təşkilatlara müraciət etdiklərini, amma

təəssüf ki, həmin qurumlar tərəfindən bu istiqamətdə real addımların atılmadığına diqqət cəkdi. Buna baxmayaraq, icmanın bu ideya uğrunda mübarizəni davam etdirəcəyini vurğuladı: “İnsanlar sonuncu nəfərinə, hər qarış torpağına dinc yolla qayıdana qədər bu yolda mübarizəmiz davam edəcək”.

Hazırladı:
İ.HƏSƏNQALA
XQ